

**Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligi darslarida
o'quvchilarning insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalash**

Qosimova Mehriniso ilhomovna

Osiyo xalqaro universiteti magistri

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarning insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalashning ahamiyatini va usullarini o'rganadi. Maqolada bolalarda yaxshilik, mehribonlik, halollik, vijdonlilik kabi fazilatlarni shakllantirishning o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishi va jamiyatga foydali a'zo bo'lishlari uchun muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlanadi. Maqolada o'qish savodxonligi darslarida insoniy fazilatlarni o'rgatish uchun matnlarni tanlash, munozaralar o'tkazish, roll o'ynash, ijtimoiy loyihalar va shaxsiy misol kabi usullarni qo'llash mumkinligi ko'rsatib beriladi. Shuningdek, maqolada insoniy fazilatlarni o'rgatish jarayoni uzoq va doimiy bo'lishi kerakligi va o'qituvchilar hamda ota-onalar birgalikda bolalarning insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalanishiga hissa qo'shishlari mumkinligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida insoniy fazilatlar, boshlang'ich sinflar, tarbiya, yaxshilik, mehribonlik, shaxsiy rivojlanish, rol o'ynash, ijtimoiy loyihalar, shaxsiy misol kabi tushunchalarni shakllantirish.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение и методы воспитания учащихся в духе человеческих качеств на уроках грамотности чтения в начальных классах. В статье подчеркивается важность формирования у детей таких качеств, как

доброта, доброта, честность, добросовестность, для личностного развития учащихся и становления полезными членами общества. В статье показано, что для обучения человеческим качествам на уроках грамотности можно использовать такие методы, как подбор текстов, обсуждение, катание на роликах, социальные проекты и личный пример. Также в статье подчеркивается, что процесс обучения человеческим качествам должен быть длительным и непрерывным, и что педагоги и родители вместе могут способствовать воспитанию детей в духе человеческих качеств.

Ключевые слова: формирование таких понятий, как человеческие качества, начальные классы, воспитание, доброта, личностное развитие, ролевые игры, социальные проекты, личный пример на уроках грамотности чтения в начальной школе

Abstract: This article examines the importance and methods of educating students in the spirit of human qualities in reading literacy classes in creative classrooms. The article emphasizes the importance of observing such qualities as goodness, kindness, honesty, and conscientiousness in children for personal development of students and for them to become useful members of society. The article shows the possibility of using such methods as marking texts, holding discussions, role playing, social life and personal example in teaching literacy lessons. In the article, the article emphasizes that the process of teaching human skills should be long and continuous, and that teachers can contribute to the spirit of human skills of children related to parents.

Key words: observation of human qualities, elementary grades, education, kindness, kindness, personal, role playing, social process, personal example in elementary reading literacy lessons.

Boshlang'ich sinfdagi ta'lim-tarbiya jarayoni yaxlit jarayon bo'lib, uni uyg'un, uzluksiz asosda tashkil etilgandagina ruhan va jismonan sog'lom, Vatanga sadoqatli burch va mas'uliyatga ega, insoniy fazilatlar sohibi bo'lgan, ma'naviy-axloqiy his-tuyg'ulari barqaror shakllangan yoshlarni tarbiyalash imkonini beradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kuzatish shuni ko'rsatdiki, bu yoshda o'quvchilar juda qiziquvchan bo'lib, ularning bu qiziqishlari atrof olamni (ijtimoiy hayotni, tabiatni) undagi o'zgarishlarni idrok qilishga qaratilgan bo'lib, ushbu jarayonda ko'rgazmali obrazli tafakkur boshlang'ich sinf o'quvchisining tafakkurining asosiy turi ekanligi ta'kidlanadi. Bu orqali bolalarda insoniy fazilatlarining shakllantirish, ularga tushunchalar berib boorish maqsadga muvofiq bo'ladi. O'quvchining axloqiy-hissiy tuyg'usiga tasir etuvchi solishtirish, qiyoslash, tahlil qilish, sintez qilish orqali nafaqat o'quvchining insoniy fazilatlar balki 359 tushunchasini, balki hissiy olamini ham maqsadga muvofiq shakllantirish mumkin. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida insonparvarlik, insoniy fazilatlarini shakllantirishda sinf o'quvchilari jamoasidagi tenglikka asoslangan ijobiy muhit, ko'tarinki kayfiyat, o'zaro do'stona munosabat, muloqotgakerishuvchanlik, bir-birini tushuna olish va kechira olish, toqatlilik, bag'rikenglik, qiyin daqiqalarda bir-biriga ko'maklashish mas'uliyatlilik, rahmdillik kabilarni kuzatildi. Bu esa boshlang'ich sinf o'quvchilarida bir-birlarini yaxshi bilib olishlariga, bir-biriga nisbatan xayrixox bo'lib o'zaro do'stlashishga, sinfdoshlarining o'zlariga bo'lgan munosabatlarini aniqlanishiga, o'zlariga tashqaridan baho berish imkoniyatiga ega bo'lishlariga, ijobiy hamkorik muhitiga ega ekanliklariga, o'zlari va sinfdoshlariga nisbatan ishonch hissini tuyganliklarida va bu orqali o'zlarida insoniy fazilatlarining to'laqonli shakllanib borishida namoyon bo'ladi.

Bolalarda insoniy fazilatlarini shakllantirish - bu ularning kelajakdagi hayotlarida muvaffaqiyatli va baxtli bo'lishlari uchun juda muhimdir. Insoniy fazilatlar bolalarni yaxshi odamlar bo'lib yetishisiga, jamiyatga foydali a'zo bo'lishlariga va o'zlarini va boshqalarni hurmat qilishlariga yordam beradi.

Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilarni insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalash juda muhim. Bolalarni yaxshilik, mehribonlik, halollik, vijdonlilik kabi fazilatlarga o'rgatish ularning shaxsiy rivojlanishi va jamiyatga foydali a'zo bo'lishlari uchun muhim ahamiyatga ega.

O'qish savodxonligi darslarida insoniy fazilatlarni o'rgatish uchun quyidagi usullarni qo'llash mumkin:

- Matnlarni tanlash: O'quvchilarga yaxshilik, mehribonlik, halollikni targ'ib qiladigan hikoyalar, ertaklar va she'rlarni o'qish.
- Munozaralar: O'qilgan matnlar haqida munozaralar o'tkazish, bolalarning fikrlarini tinglash va ularni insoniy fazilatlar haqida o'ylashga undash.
- Roll o'ynash: O'quvchilarga turli rollarni o'ynash orqali insoniy fazilatlarni namoyish etish imkoniyatini berish.
- Ijtimoiy loyihalar: Bolalarni jamiyatga foydali bo'lgan loyihalarda ishtirok etishga undash, masalan, xayriya tadbirlari, ekologik loyihalar.
- Shaxsiy misol: O'qituvchilar o'zlari insoniy fazilatlarni namoyish etish orqali bolalarda ijobiy ta'sir ko'rsatishlari mumkin.

Insoniy fazilatlarni o'rgatish jarayoni uzoq va doimiy bo'lishi kerak. O'qituvchilar va ota-onalar birgalikda bolalarning insoniy fazilatlar ruhida tarbiyalanishiga hissa qo'shishlari mumkin.

Insoniy fazilatlar o'quvchilarga quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- O'zlarini va boshqalarni hurmat qilish: Yaxshilik, mehribonlik, halollik kabi fazilatlar o'quvchilarga o'zlarini va boshqalarni qadrlashni, hurmat qilishni o'rgatadi.

- Jamoada ishlash va muloqot qilish: Hamkorlik, mas'uliyat, to'g'rilik kabi fazilatlar o'quvchilarga jamoada ishlashni, muloqot qilishni va bir-birlariga yordam berishni o'rgatadi.
- Qiyinchiliklarni engish: Sabr, qat'iyat, jasorat kabi fazilatlar o'quvchilarga qiyinchiliklarni engishga, maqsadlariga erishishga va hayotdagi to'siqlarni yengishga yordam beradi.
- Baxtli va mazmunli hayot kechirish: O'ziga ishonch, ijodiylik, xayriya kabi fazilatlar o'quvchilarga baxtli va mazmunli hayot kechirishga, o'zlarini ro'yobga chiqarishga va jamiyatga ijobiy ta'sir ko'rsatishga yordam beradi.

Bolalarda insoniy fazilatlarni shakllantirishning ahamiyati juda katta. Bunda asosan boshlang'ich sinflarda darslar jaroyida shakllantirib boriladi va shundagina ko'zlangan maqsadga erishiladi. Bolalarda insoniy fazilatlarning shakllanishi orqali ularda insoniy fazilatlar bolalarni o'ziga ishonchli, mustaqil, mas'uliyatli va o'ziga xos shaxslar bo'lib yetishisiga yordam beradi. Mehribonlik, halollik, sabr-toqat kabi fazilatlar bolalarni boshqalar bilan yaxshi munosabatlar o'rnatishga, qiyinchiliklarga bardosh berishga va o'zlarini boshqarishga o'rgatadi. Insoniy fazilatlar bolalarni jamiyatga moslashishga, boshqalar bilan muloqot qilishga va ular bilan hamkorlik qilishga o'rgatadi. Hurmat, do'stlik, vatanparvarlik kabi fazilatlar bolalarni o'z jamiyatiga sodiq, uning rivojiga hissa qo'shadigan shaxslar bo'lib yetishisiga yordam beradi. Bolalarni bilimga chanqoq, o'rganishga intilishga va o'z bilimlarini boshqalar bilan baham ko'rishga o'rgatadi. Qiziquvchanlik, mehnatsevarlik, bilimga chanqoqlik kabi fazilatlar bolalarni o'zlarini va dunyoni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Hayotdagi qiyinchiliklarga bardosh berishga, o'z maqsadlariga erishishga va o'zlarini va boshqalarni baxtli qilishga yordam beradi. Halollik, mas'uliyat, iroda kabi fazilatlar bolalarni o'z hayotlarini boshqarishga, qiyinchiliklarni engishga va muvaffaqiyatlarga erishishga o'rgatadi.

Bolalarda insoniy fazilatlarni shakllantirishda ota-onalar, o'qituvchilar va jamiyatning roli juda muhimdir. Ota-onalar bolalarga o'zlarining namunalari orqali insoniy fazilatlarni o'rgatadilar. O'qituvchilar bolalarga darslar orqali, adabiyot asarlari orqali va turli faoliyatlar orqali insoniy fazilatlarni o'rgatadilar. Jamiyat esa bolalarga o'z qonunlari, urf-odatlar va madaniyati orqali insoniy fazilatlarni o'rgatishga yordam beradi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida insoniy fazilatlarni shakllantirish muhim ahamiyatga ega, biz esa kelajak yoshlarida ushbu sifatlarni shakllantirishda, ularning klajakdagi muvaffaqiyati va oldinga shahdam qadam qo'yishlari uchun tiringak bo'lishimiz lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Boshlang'ich sinf o'qituvchisi uchun psixologiya asoslari" (Muallif: N.A. Atabaeva)
2. "Til va adabiyot ta'limi" jurnali, 2018
3. "Ona tili va O'qish savodxonligi" darsligi. (Iroda Azimova, Klaraxon Mavlonova, Sa'dulla Qurbonov, Shokir Tursunov).